

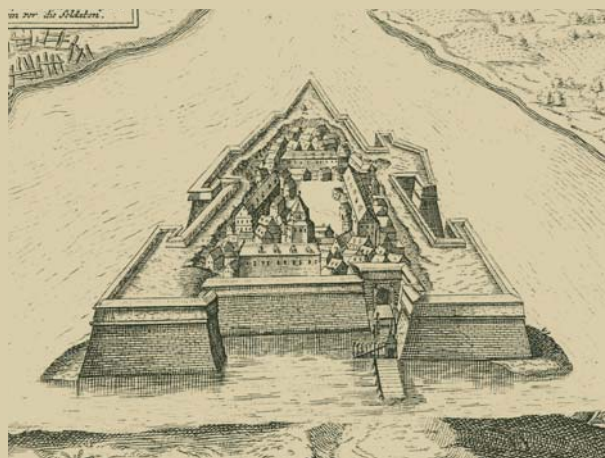

Stará pevnosť na sútoku Dunaja a Váhu

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

Na líci mince je v hornej časti zobrazená Stará pevnosť v Komárne, pred ktorou sa plavia dve bojové lode. Názov štátu SLOVENSKÁ REPUBLIKA je v opise pri spodnom okraji, za ním je umiestnený štátny znak a letopočet razby 2007. Nad pevnosťou je označenie nominálnej hodnoty mince 500 Sk. Štylizované iniciálky autora výtvarného návrhu líčnej strany mince Karola Lička sú vpravo pod loďou umiestnenou v popredí.

Na rube mince je v hornej časti zobrazená Stará pevnosť podľa dobovej rytiny zo 16. storočia a letopočet ukončenia jej výstavby 1557. V spodnej časti je fragment scény z protitureckých bojov v kompozícii s bojovými vlajkami a kopijami po stranách. Pri hornom okraji je v opise text PEVNOSŤ KOMÁRNO. Štylizované iniciálky autorky výtvarného návrhu rubovej strany mince Márie Poldaufovej a značka Mincovne Kremnica sú umiestnené vľavo pod zobrazením pevnosti.

Nominálna hodnota: 500 Sk

Materiál: Ag 925/1000

Cu 75/1000

Hmotnosť: 33,63 g

Priemer: 40 mm

Hrana: reliéfny nápis NEC ARTE NEC MARTE
(ani Išťou ani silou) a COMORRA (Komárno),
nápis sú oddelené značkami prekrížených mečov

Náklad: 7 200 ks

z toho v bežnom vyhotovení: 4 600 ks

vo vyhotovení proof: 2 600 ks

Autor návrhu: averz: Karol Ličko

reverz: Mária Poldaufová

Rytec: Dalibor Schmidt

Výrobca: Mincovňa Kremnica

450. VÝROČIE UKONČENIA VÝSTAVBY STAREJ PEVNOSTI V KOMÁRNE

PAMÄTNÁ STRIEBORNÁ MINCA

Komárno, sídlo najjužnejšieho slovenského okresu, leží pri sútoku Dunaja a Váhu. Mesto vzniklo v ranom stredoveku a patrí medzi najstaršie na Slovensku. Má bohatú históriu, kultúrne tradície a významné kultúrne pamiatky, medzi ktorými dominuje jeho pevnostný systém.

Po prehratej bitke pri Moháči roku

1526, obliehaní Viedne roku 1529 a najmä po obsadení Budína Turkami roku 1541, bol habsburský dvor nútený zdokonaľovať opevnenia a budovať modernejšie. Južné a juhovýchodné Slovensko tvorilo významnú časť pohraničia s Osmanskou ríšou. Vysoké náklady potrebné na obranu tejto hranice neznášalo len samotné Uhorsko, ale hradili sa aj z daní českého kráľovstva, rakúskych krajín a z ríšskej pomoci.

V Komárne, na mieste niekdajšieho stredovekého hradu – na výhodnom strategickom mieste a križovatke obchodných ciest vedúcich pozdĺž Dunaja a riek Váhu, Nitra a Žitavy – bola v 16. storočí postavená prvá bastiónová pevnosť v strednej Európe, ktorá zohrala významnú historickú úlohu z hľadiska širšieho regiónu. Takzvaná Stará pevnosť sa na štvrt tisícročia stala rozhodujúcim centrom protitureckej obrany na strednom Dunaji. Vyhotovením plánu komárňanskej pevnosti poveril cisár Ferdinand I. pravdepodobne významného talianskeho staviteľa Pietra Ferrabosca, ktorý navrhol mnohouhlový bastiónový systém. Za projektantov komárňanskej pevnosti sa považujú aj stavitelia Testa, Castaldo a Decius. V roku 1546 sa začala výstavba renesančnej protitureckej pevnosti pod vedením talianskych staviteľov a dokončená bola v roku 1557. Stará pevnosť bola v 17. storočí za vlády cisára Leopolda rozšírená o Novú pevnosť a predsunuté predmostia za riekami Dunaj a Váh. V 19. storočí bola táto pevnosť

Pevnosť v Komárne sa nepodarilo dobyť ani tureckým vojskám

základom pre budovanie rozsiahleho obranného systému, ktorý napokon tvorila ústredná pevnosť, ďalšie štyri predsunuté pevnosti a niekoľko kilometrov dlhé obranné línie. Tento fortifikačný komplex sa týmto stal najsilnejšou pevnostnou stavbou Rakúsko-Uhorskej monarchie. Celý novodobý pevnostný systém Komárna, ktorý je dnes národnou kultúrnou pamiatkou, predstavuje z hľadiska historických stavieb na Slovensku významné kultúrne dedičstvo s dobre zachovanými stavebnými prvkami.

V rámci budovania bastiónových opevnení v rozmedzí 16. až 19. storočia nachádzame pamiatky podobného charakteru na rôznych miestach vo svete. Sústredené sú

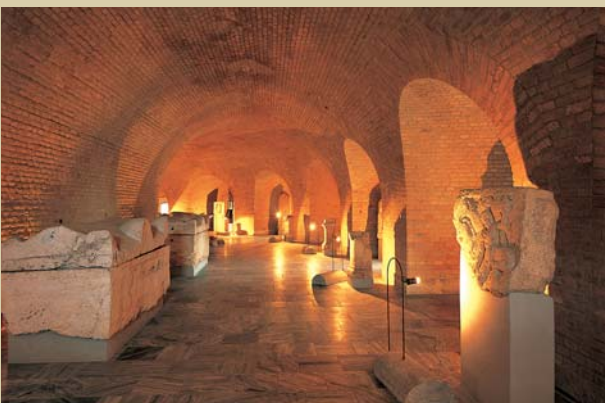
najmä na území európskych krajín, ale nachádzajú sa aj na viacerých pobrežných miestach Atlantického oceánu v Amerike. Jedinečnosť komárňanských pevností však spočíva:

- vo veľkosti objektov, ktoré boli schopné pojať až 200 000-člennú armádu a boli najsilnejšou a najväčšou pevnosťou Rakúsko-Uhorskej monarchie,
- v tom, že pevnosť nebola nikdy dobytá – ani v období tureckých obliehaní v 16. a 17. storočí, ani počas revolučných rokov v 19. storočí,
- v hodnote navrstvenia viacerých vývojových etáp budovania bastiónových pevností od starotalianskeho typu až po typ novopruský, ako aj v monumentálnosti a v spôsobe architektonicko-technického riešenia.

Komárno v roku 1597

Pevnostný systém v Komárne predstavuje jedinečné umelecké dielo, svojou architektonicko-historickou hodnotou prekračuje hranice Slovenska a patrí medzi najvýznamnejšie svojho druhu na svete.

Ferdinandova brána Starej pevnosti

Bastión VI. a pohľad na expozíciu rímskych pamiatok vo vnútri